

екция на емпирично-битовото, *заземеното* в отвъдното, в една почти приказна реалност (да не забравяме, че Д. Кьорчев нарича тази Яворова поема „мещанска“). Може би истинската находка на поета е, че успява да изрази едноизмерното *тук* – ковачницата, изтощителния труд, любовното томление – чрез няколко подчертано литературни, условни версии на *там*. В „Желание“ асоциалното пространство („далеч в пустинни самоти“) е малко или повече дефиниране на *нирвана*. И така, странното при всички тези нахлувания на *пустинята* у ранния Яворов е, че се формира фундаменталната опозиция *тук* – *там*, че *там* опровергава семантиката на *тук* и обратно, но че на практика тази опозиция се дефинира посредством един и същи знак – *пустиня*. Още по-странното е, че изобщо не се поражда и най-малкото усещане за шаблонен изказ или поне за тавтология, нито дори за амбивалентност на знака, за неговата иронична употреба... Напротив, *пустинята-тук* и *пустинята-там* се оглеждат-полемизират в Яворовите текстове като съвсем различни, несъвпадащи реалности. В първия случай образът е асоцииран с личната опустошеност, с мотива за комуникативната несподелимост на Аза, с безплодното битие, докато във втория жадуваното *там* всъщност е копнеж по забрава, по асоциалност. *В гори, в море широко, без злоба людска и закон* („Нощ“) е другото име на тази имажинерна *пустиня*.

Без да желяем да изпадаме в наивни абсолютизации, може да твърдим, че в ранната и в късната Яворова поезия определен превес добива *пустинята-тук*. „Пред щастieto“, „Към върха“, „Пръстен с опал“, „Душата ми е пуста...“, „И аз ще бъда сам“, „Умри!“, „Среднощен вихър“, „Покаяние“ са онези текстове, които директно произнасят образа в най-различни варианти (това наблюдение съвсем не цели да поставя разнородните Яворови стихове под егидата на един ярко проявен знак). Впрочем, преките употреби на *пустинята* също подлежат на диференциране: несравнима например е декларативността в „Пред щастieto“ („В пустиня аз ще ослепея...; В